

Toelichting eigen vermogen en voorzieningen

PASSIVA

Aan de passiva kant van de balans staan het vermogen en de schulden van de gemeente gerangschikt. Hieronder wordt ingegaan op de verschillende bestanddelen.

EIGEN VERMOGEN

Het eigen vermogen van de gemeente wordt gevormd door de reserves en het rekeningresultaat.

NOG TE BESTEMMEN RESULTAAT

Het resultaat bedraagt € 9,1 miljoen positief in 2023. Voor een bedrag van € 8,8 miljoen worden voorstellen voor resultaatbestemming gedaan.

Bedragen in € 1

Programma	Onderwerp	Voorstel resultaatbestemming
1	Regionale middelen arbeidsmarktbeleid West-Brabant	466.594
1	Regionale middelen voor maatschappelijke opvang	368.000
1	Regionale middelen laaggeletterdheid	46.738
1	Extra opgaven volksgezondheid	150.000
1	Resterend saldo stichting La Vuelta Hollanda	46.272
2	2e fase Bwise gebouw C	518.485
2	Verbeter Breda: Waardennetwerk bestaanszekerheid	400.000
2	Verbeter Breda: Energiecampus	300.000
2	Taal voor volwassen ontheemden uit Oekraïne	101.000
2	Bijdrage bovenwijkse voorzieningen voor grondexploitatie	107.409
3	Woonopgave	233.000
3	Cofinanciering volkshuisvestingsfonds	200.000
3	Ontvangen bovenwijkse bijdrage	92.170
3	Bijdrage bovenwijkse voorzieningen voor grondexploitatie	69.848
4	Coffeeshops	138.000
4	OZB compensatie buiten (sport)accommodaties	122.000
4	Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	91.000
4	Resultaat rekenkamer overhevelen	30.870
5	Decembercirculaire	4.362.300
5	Advieskosten / middelen directie	165.000
5	SaaS-oplossing	662.308
5	Versterking dienstverlening gemeenten	155.000
	Totaal	8.825.994

Na goedkeuring van deze jaarrekening wordt op basis van het resultaat (€0,3 miljoen) en de vrijval uit de exploitatiereserve van eerdere resultaatbestemmingen (€ 3,3 miljoen) € 3,6 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve.

RESERVES

De post reserves bestaat uit de algemene reserves en de bestemmingsreserves. In 2023 is het verloop van de balanspost reserves als volgt:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 31-12-2022	Storting reserve	Onttrekkingen reserve	Resultaatbestemming 2022	Balans 31-12-2023
Reserves					
Algemene reserve	102.343	8.114	-8.737	2.358	104.077
Bestemmingsreserves	46.842	10.318	-25.377	14.946	46.730
Totaal Reserves	149.185	18.432	-34.114	17.304	150.807

Stortingen in en onttrekkingen uit de reserves, waarvoor reeds eerder besluitvorming is genomen, zijn op basis van deze eerdere besluitvorming reeds verwerkt in de rekening 2023. De kolom resultaatbestemming betreft de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022.

Algemene reserves

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 31-12-2022	Storting reserve	Onttrekkingen reserve	Resultaatbestemming 2022	Balans 31-12-2023
Algemene reserve	102.343	8.114	-8.737	2.358	104.077

Algemene reserve

De algemene reserve heeft een bufferfunctie voor het opvangen van schommelingen en onvoorziene gebeurtenissen. De reserve maakt deel uit van de weerstandscapaciteit. Het is de financiële buffer van de begroting. Jaarlijks wordt een deel van het treasuryresultaat (bespaarde rente) aan de reserve toegevoegd. De rekening resultaten vloeien in principe naar de algemene reserve. In de reserve is een bedrag van € 16,5 miljoen geblokkeerd ten behoeve van de Noordelijke rondweg rondweg. Dit geblokkeerde bedrag wordt niet meegerekend in de weerstandscapaciteit.

Conform eerdere besluitvorming zijn in de jaarrekening 2023, naast de resultaatbestemming 2022 van € 2,4 miljoen (cf. besluit 3217742), de volgende toevoegingen aan en onttrekkingen uit de algemene reserve verwerkt:

Bedragen x € 1.000

	Onttrekkingen	Toevoegingen
Rentetoevoeging (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2023 zaaknummer 2489919)		1.612
Extra dotatie om de reserve op peil te houden (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2022 zaaknummer 1668807)		6.502
SaaS oplossing (cf. beslispunt bestuursrapportage 2023 zaaknummer 3532300)	1.979	
Noodfonds bewoners (cf. energiepakket Breda 2022-2023 zaaknummer 3795690)	2	
Wijkcentrum wijken (cf. energiepakket Breda 2022-2023 zaaknummer 3795690)	99	
Personele inzet energiemaatregel (cf. energiepakket Breda 2022-2023 zaaknummer 3795690)	84	
Energiepakket Programma 2 (cf. energiepakket Breda 2022-2023 zaaknummer 3795690)	1.129	
Kredietfaciliteit Nieuwe Markt (cf. resultaatbestemming jaarrekening 2022 zaaknummer 3217742)	1.300	
Algemene reserve aanvullende kredietvotering bijzondere projecten inv. Reserve (cf. resultaatbestemming jaarrekening 2022 zaaknummer 3217742)	840	
Turborotonde Leursebaan (cf. resultaatbestemming jaarrekening 2022 zaaknummer 3217742)	391	

Cofinanciering 30% VHF1 Programma (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2023 zaaknummer 2489919)	1.241	
Energiepakket Programma 3 (cf. energiepakket Breda 2022-2023 zaaknummer 3795690)	185	
Energiepakket Programma 4 VGB (cf. energiepakket Breda 2022-2023 zaaknummer 3795690)	137	
Energiepakket investering (cf. energiepakket Breda 2022-2023 zaaknummer 3795690)	1.000	
Algemene reserve aanvullende kredietvotering (cf. resultaatbestemming jaarrekening 2022 zaaknummer 3217742)	350	
Totaal	8.737	8.114

Bestemmingsreserve

Naast de algemene reserve zijn de overige reserves zogenaamde bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves maken onderdeel uit van het eigen vermogen. Bestemmingsreserves zijn ingesteld middels een raadsbesluit ten behoeve van specifieke bestemmingen. Bestemmingsreserves zijn in wezen vrij besteedbaar vermogen, omdat de door de raad opgelegde beperking ook door de raad kan worden opgeheven.

Bedragen x € 1.000

	Stand 31-12-2022	Resultaat bestemming 2022	Dotaties	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
Exploitatiereserve	21.614	14.746	2.960	19.457	19.863
Begrotingsreserve	1.010		198		1.209
Investeringsreserve: algemeen	7.331	200	4.010	658	10.883
Reserve Bodemfonds	3.630			465	3.165
Reserve Klimaatfonds	1.208		290	44	1.455
Reserve Investeringen Sportverenigingen			1.000	264	736
Reserve Versnellingsopgave Wonen	9.977			4.415	5.563
Reserve Vrouwenopvang	1.072				1.072
Reserve Bovenwijkse Voorzieningen			1.860	75	1.785
Reserve Toekomstbestendig Wonen	1.000				1.000
Totaal bestemmingsreserves	46.842	14.946	10.318	25.378	46.730

Begrotingsreserve

De begrotingsreserve is in het verleden gevoed uit winstuitkeringen en afkoopsommen en wordt aangewend om het wegvallen van jaarlijks grote winstuitkeringen geleidelijk in de begroting op te vangen. Het betreft resultaten die over meerdere jaren zijn gereserveerd voor specifieke doelen. Jaarlijks vindt rentetoevoeging plaats om met behulp van dit extra volume de afloop van de bijdrage aan de exploitatie zo geleidelijk mogelijk te laten verlopen. De begrotingsreserve wordt, conform het door de raad vastgestelde meerjarig beleidskader reserves, vanaf 2016 ook ingezet voor het oplossen van een dekkingsverschil voor de NS-fietsenstallingen. Het saldo op de begrotingsreserve (€ 1,0 miljoen eind 2022) betreft de beschikbare middelen voor de exploitatie van de NS-Fietsenstallingen. De basis voor deze stortingen en onttrekkingen vormen de afspraken die hierover aan de hand van de business case met de NS zijn gemaakt voor de periode tot en met 2027. De bijdrage van de gemeente Breda bedraagt in totaal maximaal € 6 miljoen gedurende de gehele looptijd. Conform het vaststellingsbesluit van de begroting 2023 (besluit zaaknummer 2489919) zijn in de jaarrekening € 0,198 miljoen aan toevoegingen verwerkt.

Exploitatiereserve

Via de exploitatiereserve worden geormerkte bedragen zoals budgetoverhevelingen tijdelijk

vastgehouden om in volgende jaren te worden ingezet. Bij de bestuursrapportage wordt aangegeven welke bedragen voor overheveling in aanmerking komen. Vooruitlopend op de resultaatbestemming neemt het college hierover een besluit. De definitieve bedragen worden bij de jaarrekening en resultaatbestemming vastgesteld. Conform eerdere besluitvorming zijn in de jaarrekening 2023 de volgende toevoegingen aan en onttrekkingen uit de exploitatiereserve verwerkt:

Bedragen x € 1.000

	Onttrekkingen	Toevoegingen
Resultaatbestemming 2022 (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2022 zaaknummer 3217742)		14.746
Inzet voor verkiezingen (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2023 zaaknummer 2489919)	225	225
Inzet voor waterschapschapsverkiezingen (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2023 zaaknummer 2489919)	119	
Waterschapsverkiezingen septembercirculaire (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2023 zaaknummer 2489919)		30
Budgetoverheveling bestuursrapportage 2022 (cf. raadsbesluit 2455669)	1.241	
Septembercirculaire 2022 (cf. raadsbesluit 2568728)	6.011	
Budgetoverheveling Amendement bestuursrapportage 2022 Aan het werk met werklocaties	122	
Budgetoverheveling 2021 (cf. raadsbesluit 2053173)	2.058	
Budgetoverheveling 2022 Gemeenschappelijke regeling GIA/meldpunt crisiszorg (cf. raadsbesluit 3217742)	638	
Budgetoverheveling 2022 Gemeenschappelijke regeling GIA/meldpunt crisiszorg (cf. raadsbesluit 3217742)	152	
Budgetoverheveling 2022 WEB regio gelden Laaggeletterdheid (cf. raadsbesluit 3217742)	171	
Budgetoverheveling 2022 Energietoeslag 2022 (cf. raadsbesluit 3217742)	-1.870	
Budgetoverheveling 2022 Resterende armoedegelden 2022 (cf. raadsbesluit 3217742)	42	
Budgetoverheveling 2022 Wet inburgering, restant uitkering gemeentefonds (cf. raadsbesluit 3217742)	473	
Budgetoverheveling 2022 Woonzorgvoorzieningen / wooneenheden met zorg (cf. raadsbesluit 3217742)	80	
Budgetoverheveling 2022 Kansengebied Kadijkje / Advendo (cf. raadsbesluit 3217742)	265	
Budgetoverheveling 2022 Cofinanciering volkshuisvestingsfonds / wijkenergieplannen (cf. raadsbesluit 3217742)	134	
Budgetoverheveling 2022 Incidentele middelen Omgevingswet (cf. raadsbesluit 3217742)	269	
Budgetoverheveling 2022 Resultaat Rekenkamer overhevelen naar 2023 (cf. raadsbesluit 3217742)	22	
Budgetoverheveling 2022 Veiligheid openbare ruimte (cf. raadsbesluit 3217742)	85	
Budgetoverheveling 2022 Reconstructie plantvakken (cf. raadsbesluit 3217742)	21	
Budgetoverheveling 2022 Visie op vastgoed (cf. raadsbesluit 3217742)	40	
Budgetoverheveling 2022 Impulsbudget aanjagen innovatie (cf. raadsbesluit 3217742)	91	
Budgetoverheveling 2022 Onvoorzien (financiële ondersteuning) (cf. raadsbesluit 3217742)	374	
Decembercirculaire 2022 (cf. raadsbesluit 2811037)	6.965	
Meicirculaire 2023 (cf. raadsbesluit 3422660)		1.373
Budgetoverheveling bestuursrapportage 2023 Verheveling omgevingswet 2023 (cf. raadsbesluit 3532300)		400
Budgetoverheveling bestuursrapportage 2023 Coronamiddelen Cultuur (cf. raadsbesluit 3532300)		570
Budgetoverheveling bestuursrapportage 2023 Kunsthal CrossArts (cf. raadsbesluit 3532300)		362
Overige vrijval budgetoverhevelingen voorgaande jaren (cf. diverse besluiten)	1.729	
Totaal	19.457	17.706

Na verwerking van bovenstaande mutaties bedraagt de exploitatiereserve ultimo 2023 € 20,3 miljoen. Als gevolg van lagere bestedingen op diverse budgetoverhevelingen vanuit voorgaande jaarrekeningen is € 12,9 miljoen nog niet onttrokken uit de exploitatiereserve. Het betreft met name budgetoverhevelingen voor maatschappelijke opvang (€ 1,0 miljoen), crisisdienstverlening (€ 1,6 miljoen), integraal huisvestingsfonds (€ 0,2 miljoen), TONK (€ 0,2 miljoen), versterkingsplan dak-thuislozen (€ 0,4 miljoen), ondersteuning lokale cultuur (€ 0,2 miljoen), geluidsmaatregelen HSL-Zuid (€ 0,2 miljoen), gemeenschappelijke regeling GIA (€ 0,7 miljoen), verbetering luchtkwaliteit op scholen (€ 1,1 miljoen), bijzondere bijstand studenten (€ 0,6 miljoen) en maatschappelijke opvang & OGGZ (€ 0,5 miljoen).

Investeringsreserve

Deze reserve dient ter financiering van kapitaallasten voor toekomstige investeringen. Bij besluitvorming is het van belang dat bij aanvang van de kredietvotering voor het specifieke project het volledige bedrag van de investering dat gedekt wordt uit de reserve in de reserve beschikbaar moet zijn. Onttrekking aan de reserve vindt daarmee gedurende de gehele afschrijvingsperiode plaats. Door middel van een raadsbesluit worden middelen in de investeringsreserve gestort voor dekking kapitaallasten van toekomstige investeringen. Daarnaast wordt aan deze reserve rente toegevoegd in verband met de door deze reserve te dekken rentelasten van de meerjarige kapitaallasten.

Conform eerdere besluitvorming zijn in de jaarrekening 2023 de volgende toevoegingen aan en onttrekkingen uit de investeringsreserve verwerkt:

Bedragen x € 1.000

	Onttrekkingen	Toevoegingen
Bespaarde rente 2023		56
Dekking omkatting (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2023 zaaknummer 2489919)	300	
Onttrekking kapitaallasten (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2023 zaaknummer 2489919)	142	
Storting veiligheid rondom scholen uit bestuursakkoord (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2023 zaaknummer 2489919)		200
Kredietfaciliteit (Nieuwe Markt) (cf. bestuursrapportage 2023 zaaknummer 3532300)		2.140
Kredietfaciliteit (Leurse Baan) (cf. bestuursrapportage 2023 zaaknummer 3532300)		391
Kredietfaciliteit (Talentencentrum) (cf. bestuursrapportage 2023 zaaknummer 3532300)		350
Energiepakket (cf. bestuursrapportage 2023 zaaknummer 3532300)		1.000
Overboeking Haagse Beemden naar programma 4 (cf. bestuursrapportage 2023 zaaknummer 3532300)		150
Verlaging dotatie programma 4 i.v.m. hoger dan begroot (cf. bestuursrapportage 2023 zaaknummer 3532300)		-1
Bovo bijdrage Nieuwe Mark (cf. bestuursrapportage 2023 zaaknummer 3532300)		29
Onttrekking Heilighartkerk (cf. bestuursrapportage 2023 zaaknummer 3532300)	216	
Overboeking Haagse Beemden naar programma 4 (cf. bestuursrapportage 2023 zaaknummer 3532300)		-150
Dotaties programma 4 project hekwerk Kadijkje (cf. slotwijziging 2023 zaaknummer 3791587)		45
Totaal	658	4.210

Na verwerking van bovenstaande mutaties bedraagt de investeringsreserve ultimo 2023 € 10,9 miljoen.

Reserves bodemfonds

Het bodemfonds is een reserve ter versterking van de gemeentelijke klimaatdoelstellingen. Bodemsanering wordt via de exploitatie verwerkt, omdat dit niet is aan te merken als een investering. De ontwikkelingen in de stad zijn onzeker, de inzet is maatwerk en is niet elk jaar hetzelfde. Met het vormen van deze reserve worden de pieken en dalen in de uitgaven opgevangen. De reserve is in het verleden gevormd middels de doeluitkering-gelden tot en met 2022. Vanaf 2023 wordt de reserve afgebouwd met onttrekkingen ter dekking van tekorten van exploitatielasten in het kader van bodemsaneringen.

Voor diverse projecten is in 2023 voor een bedrag van € 0,5 miljoen aan de reserve onttrokken. Na verwerking van deze mutaties bedraagt de reserve bodemfonds ultimo 2023 € 3,2 miljoen. Voor de jaren 2024-2027 zijn onttrekkingen voorzien voor diverse projecten voor een bedrag van € 2,1 miljoen.

Reserve klimaatfonds

Ook het klimaatfonds is een reserve ter versterking van de gemeentelijke klimaatdoelstellingen. Jaarlijks wordt het uitvoeringsprogramma klimaat opgesteld, dat deel uitmaakt van de gemeentelijke begroting. Er wordt een register bijgehouden van de inkomsten en uitgaven uit de reserve Klimaatfonds, onder verwijzing naar de overeenkomsten die zijn gesloten. Jaarlijks wordt door het college een evaluatie van het uitvoeringsprogramma klimaat vastgesteld en ter kennisname aan de raadscommissie voorgelegd. Hierin wordt de evaluatie van het investeringsprogramma klimaat opgenomen. In 2016 is gestart wordt met energiezuinige projecten.

De reserve Klimaatfonds wordt gevoed door de gemeentelijke participatie in project windturbines Hazeldonk. Hieruit ontvangt de gemeente Breda éénmalig een bijdrage van € 225.000 in 2014 (waarvan € 75.000 voor bedrijvenvereniging LCHM) en vervolgens 20 jaar lang jaarlijks € 247.500 (exclusief indexering; door indexering is het bedrag in 2023 € 289.880 (waarvan € 43.500 voor het grondbedrijf). Met eventuele inkomsten uit toekomstige revolverende projecten kan de reserve een groter investeringsvolume genereren, wat ingezet kan worden voor de grote investeringsopgave op het gebied van klimaat.

Conform eerdere besluitvorming (besluit 42845) is in de jaarrekening 2023 de jaarlijkse bijdrage toegevoegd aan de reserve en is in totaal € 43.500 onttrokken aan de reserve op basis van de gerealiseerde exploitatiekosten integratie projecten klimaat. Hierna bedraagt de reserve klimaatfonds ultimo 2023 € 1,5 miljoen.

Reserve investeringen sportverenigingen

In het bestuursakkoord 2022-2026 is er voor de gele periode een bedrag van €1.8 miljoen gestort in de reserve investeringen bij sportverenigingen (1/3 regeling). Hierbij doet de gemeente een bijdrage (van 1/3-deel) aan sportverenigingen die investeren in sportvoorzieningen. Voor 2023 was er een bedrag van €1 miljoen gedoteerd en begroot om te onttrekken. In werkelijkheid is er slechts €264.000 onttrokken. Dit heeft te maken met het feit dat een groot aantal aanvragen overlopen in 2024 en dan pas uitgekeerd zullen worden. Ultimo 2023 bedraagt de reserve € 0,7 miljoen.

Reserve Versnellingsopgave Wonen

Bij het vorige Coalitieakkoord 2018-2022 zijn incidentele middelen voor de Versnellingsopgave wonen beschikbaar gesteld (€ 14 miljoen). Het doel van de bestemmingsreserve is om de te realiseren middelen beschikbaar te houden voor de Versnellingsopgave Wonen.

Begin 2023 was € 9,97 miljoen beschikbaar ten behoeve van de versnellingsopgave.

De begrote onttrekking in 2023 bedroeg € 6,1 miljoen. De werkelijke onttrekking in 2023 bedraagt € 4,4 miljoen. Dat is € 1,7 miljoen lager dan begroot en heeft voor een groot deel te maken met onderuitnutting van de middelen die beschikbaar waren voor locatiegebonden impulsen. Deze middelen zullen in 2024 wel besteed worden.

Reserve vrouwenopvang

Dit betreft een eenmalige voeding vanuit restanten van verleende subsidies voor vrouwenopvang (rijksmiddelen DUVO) over de jaren 2015-2017. Deze middelen worden ingezet voor de verbouwing/renovatie van de vrouwenopvang.

In 2022 zijn er verschillende scenario's uitgewerkt door het bestuur van Safegroep, die zijn besproken met de desbetreffende Wethouder. Plannen zijn daarna concreet gemaakt waardoor er in 2022 € 1 miljoen is onttrokken uit de reserve. In 2023 is er niets onttrokken aan de reserve. De verbouwing/renovatie gaat in fases. Zodra er een nieuwe fase begint, wordt de reserve (deels) onttrokken. In het begrotingsproces 2024 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor de verbouwing/renovatie van de vrouwenopvang in de jaren 2024, 2025 en 2026.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

In juli 2020 is door de raad naar aanleiding van de vastgestelde Nota bovenwijkse voorzieningen een reserve bovenwijkse voorzieningen ingesteld. Doel van de reserve is om werkelijk ontvangen bijdragen te bestemmen voor de realisatie van minimaal één van de bovenwijkse voorzieningen uit de nota bovenwijkse voorzieningen. De reserve wordt gevoed door bijdragen bij alle nieuwe bouwplannen een bijdrage te vragen aan de partij die de grondexploitatie voert. De ontvangen exploitatiebijdragen worden in de reserve gestort. De kosten van beheer van de reserve en de bestedingen aan de projecten worden onttrokken aan de reserve.

Per 1 januari 2023 was de stand van de reserve nihil. In 2023 zijn aan bijdragen € 1.86 miljoen ontvangen en gestort in de reserve. Verder is voor het beheer van de reserve € 0,1 miljoen onttrokken uit de reserve.

Reserve toekomstbestendig wonen

De Toekomstbestendig Wonen Regeling is een brede, integrale, regeling met als hoofddoel de bestaande particuliere woningvoorraad in zoveel mogelijk opzichten kwalitatief duurzaam te verbeteren. Er wordt integraal naar woningaanpassingen gekeken, om waar mogelijk en gewenst door de eigenaar-bewoner maatregelen op het gebied van energie en levensloopbestendigheid optimaal te combineren. Doordat de regeling breed is opgezet is één aanvraag voor de diverse aanpassingen voldoende. Concreet betekent dit dat de voorgestelde nieuwe Toekomstbestendig Wonen Regeling een raamwerkregeling is die inwoners van Breda de mogelijkheid biedt om via één lening zowel levensloopbestendige als energetische maatregelen te kunnen (laten) uitvoeren. Deze regeling brengt € 1 miljoen kapitaallasten met zich mee. De reserve toekomstbestendig wonen is bestemd ter dekking van deze kapitaallasten. In 2021 is conform besluit bestuursrapportage 2021 zaaknummer 1528103, € 1 miljoen gedoteerd aan de reserve. In 2023 hebben zich geen onttrekkingen voor gedaan, zodat de reserve ultimo 2023 € 1 miljoen bedraagt.

VOORZIENINGEN

De post voorzieningen op de balans bestaan uit drie groepen, te weten voorzieningen voor groot onderhoud aan vastgoed en kapitaalgoederen, voorzieningen voor personeel en overige voorzieningen. In 2023 is het verloop van de balanspost voorzieningen als volgt:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 31-12-2022	Stortingen voorzieningen	Onttrekkingen voorzieningen	Balans 31-12-2023
Voorzieningen				
Onderhoudsvoorzieningen	37.953	19.124	14.100	43.221
Personeelsvoorzieningen	12.181	1.202	1.587	11.796
Overige voorzieningen	6.877	742	795	6.824
Totaal Voorzieningen	57.012	21.068	16.482	61.841

Hieronder worden deze drie groepen nader toegelicht.

Onderhoudsvoorzieningen

Deze onderhoudsvoorzieningen bestaan uit voorzieningen voor groot onderhoud aan de openbare ruimte en gebouwen. Het verloop van de onderhoudsvoorzieningen is in 2023 als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Stand 31-12-2022	Verminderings	Aanwendungen	Toevoegingen	Stand 31-12-2023
--	------------------	---------------	--------------	--------------	------------------

Onderhoudsvoorziening gebouwen vastgoedbeheer	21.391	4.625	5.442	22.209
Onderhoudsvoorziening parkeergarages en fietsenstallingen	4.897	273	930	5.554
Onderhoudsvoorziening gebouwen vastgoedontwikkeling	4.375	157	19	4.237
Onderhoudsvoorziening openbare ruimte	4.643	5.522	5.936	5.057
Onderhoudsvoorziening verkeerregelinstanties	244	1.240	997	1
Onderhoudsvoorziening verharding achterstallig onderhoud	2.403	2.039	5.800	6.164
Totaal	37.953	13.856	19.124	43.221

Onderhoudsvoorziening gebouwen vastgoedbeheer

Deze voorziening heeft als doel om de meerjarige kosten voor planmatig onderhoud van de gemeentelijke vastgoedportefeuille te egaliseren. Hieronder vallen onder andere gebouwen op het gebied van sport, welzijn en cultuur, brede scholen en het centrale busstation, maar ook alle gebouwen die de gemeente voor haar bedrijfsvoering nodig heeft. Daarnaast is in de voorziening de vervanging van de binnensportinventaris en het civiele en cultuurtechnische onderhoud voor de buitensport opgenomen.

De basis voor deze voorziening is het zogenoemde meerjarenonderhoudsplan (mjop). Een mjop geeft inzicht in de technische toestand van het vastgoed en geeft een prognose van de verwachte werkzaamheden en kosten. De mjop's zijn gebaseerd op een gemiddeld onderhoudsniveau van 3 op een schaal van 1 tot 6. De onderhoudsplannen worden jaarlijks geactualiseerd en accommodaties worden maximaal om de 5 jaar opnieuw geïnspecteerd. Op basis van de huidige berekening is de voorziening dekkend tot en met 2029.

In het boekjaar is conform de begroting € 5,4 miljoen gedoteerd aan de voorziening. Op basis van de mjop's is voor 2023 een jaarplan vastgesteld. Uit een analyse daarvan is gebleken dat er € 3,1 miljoen minder is besteed dan gepland. We hebben al wel voor € 2 miljoen aan onderhoudsopdrachten uitgezet, maar de uitvoering kon niet meer (volledig) in 2023 plaatsvinden. Daarnaast zijn er nog andere oorzaken. Voor het stadion wordt nu onderzocht welke maatregelen er uitgevoerd moeten worden. De uitvoering vindt in 2024 plaats. Per saldo was er een positief resultaat van € 0,4 miljoen.

In 2022 heeft de afdeling Vastgoedbeheer verbetermaatregelen vastgesteld en geïmplementeerd in de werkprocessen. Daarmee willen we het verschil tussen het voorgenomen planmatig onderhoud (vastgestelde jaarplannen) en de daadwerkelijk gerealiseerde onderhoudsactiviteiten vanaf 2023 structureel beperken. Slechts 5% (€ 0,4 miljoen) van het jaarplan bestond uit posten die waren doorgeschoven naar een volgend jaar of waarvoor (nog) geen technische noodzaak was. Dit was in 2022 nog 34%.

Onderhoudsvoorziening parkeergarages en fietsenstallingen

De voorziening heeft tot doel de meerjarige groot onderhoudskosten van de gebouwen van de afdeling Parkeren te egaliseren. Het gaat hierbij om de parkeergarages en de fietsenstallingen. De basis voor de vorming en het beheer van de voorzieningen voor deze gebouwen zijn de zogenaamde meerjaren onderhoudsplannen zoals deze in het systeem Planon worden bijgehouden. De MJOP's zijn gebaseerd op het door de Raad vastgesteld gemiddelde onderhoudsniveau 3 op 6. De onderhoudsplannen worden jaarlijks geactualiseerd en vormen de basis voor de jaarlijkse dotatie aan de voorziening teneinde over voldoende middelen te beschikken voor de uitvoering van het (projectmatig) groot onderhoud. De voorziening is toereikend tot en met 2032.

Aan de onderhoudsvoorzieningen voor parkeergarages en fietsenstallingen is in 2023 € 0,93 miljoen gedoteerd conform de begroting. In 2023 was de aanwending (€ 0,3 miljoen) € 4,4 miljoen lager dan begroot (€ 4,7 miljoen): dit is vooral het gevolg van het feit, dat voor de Barones al het onderhoud is doorgeschoven naar 2024 en 2025 om het te bundelen en zo efficiënt mogelijk het werk te doen met zo weinig mogelijk overlast voor de klanten.

Onderhoudsvoorziening gebouwen vastgoedontwikkeling

Deze voorziening is gevormd ten behoeve van de strategisch aangekochte panden. De hoogte van de dotatie is gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplanning. De doorberekening is gemaakt tot 2034. Hierbij wordt uitgegaan van een doorlopende exploitatie, waarbij aanvullend rekening wordt gehouden met inmiddels genomen besluiten voor sloop en / of herontwikkeling, mede gebaseerd op de Vastgoedstrategie Havenkwartier. De inzet van de onderhoudsvoorziening heeft op dit moment voornamelijk betrekking op de panden in het Havenkwartier. Jaarlijks zal worden onderzocht of, afhankelijk van de vastgoedportefeuille op dat moment, aanpassing nodig is. In 2023 is conform begroting € 18.994 gedoteerd aan de voorziening. In de meerjarenbegroting vanaf 2024 zijn dotaties aan de voorziening begroot van € 29.927. Met deze jaarlijkse dotatie is de voorziening volgens de meerjarenonderhoudsplanning tot en met 2033 toereikend om het geplande groot onderhoud uit te kunnen voeren.

In 2023 heeft alleen noodzakelijk onderhoud plaatsgevonden. Zowel begroot als werkelijk bedroeg dit ca. € 0,16 miljoen.

Onderhoudsvoorziening openbare ruimte

De onderhoudsvoorziening openbare ruimte betreft het groot onderhoud van verharding, civieltechnische kunstwerken, en waterwegen. De basis voor de voorziening voor het onderhoud aan de openbare ruimte ligt vast in periodiek te actualiseren beleidskaders en beheerplannen. De berekeningen van de benodigde dotaties zijn gebaseerd op meerjarenplanningen van 10 jaar. In 2023 is conform begroting € 6,2 miljoen toegevoegd aan de voorziening. Met een jaarlijkse dotatie vanaf 2024 van € 5,9 miljoen is de voorziening volgens de meerjarenonderhoudsplanning tot en met 2032 met de kennis van nu toereikend om het geplande groot onderhoud aan de openbare ruimte uit te kunnen voeren.

Totaal was de onttrekking op de voorziening openbare ruimte begroot op € 6,2 miljoen. De werkelijke stand per 1-1-2023 was circa € 3,8 miljoen hoger dan primitief begroot, door overloop uit 2022. Op basis hiervan was de geplande realisatie in het voorjaar geactualiseerd naar € 9,6 miljoen. In totaal is hiervan uiteindelijk € 5,5 miljoen gerealiseerd. Dit betekent dat een deel van de realisatie doorschuift naar 2024.

Binnen de kapitaalgoederen Water en Verharding is er minder gerealiseerd dan gepland. Dit heeft met name te maken met vertragingen in de uitvoering van werken. Projecten schuiven door naar volgend jaar, zoals het baggeren van Hoge Vucht en Kroeten. We werken hiervoor vaak samen met Waterschap Brabantse Delta, waardoor we plannen niet volledig kunnen controleren. Daarnaast heeft o.a. gebrek aan capaciteit ervoor gezorgd dat er minder is gerealiseerd bij het onderdeel Verharding.

Ook zien we dat in projecten met boomwortelopdruk participatie een rol speelt in het doorschuiven van projecten.

Onderhoudsvoorziening verkeerregelinstanties

Voor het in stand houden van verkeersregelinstanties is in 2015 besloten tot het instellen van een specifieke onderhoudsvoorziening. Het meerjaren onderhoudsplan verkeersregelinstanties wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van uitgevoerde inspecties en gerealiseerde projecten, afhankelijk van de ouderdom, vervanging, reparatie en noodzaak van de onderdelen van de verkeerregelinstanties in Breda. Bij het jaarlijks opstellen van de planning wordt ook goed gekeken naar infrastructurele projecten en werkzaamheden vanuit de afdeling Uitvoering om de werkzaamheden gelijktijdig op te pakken (werk met werk maken).

In verband met de aanpassing van de software van de regeltoestellen van de verkeerregelinstanties moeten al deze regeltoestellen op 1 januari 2024 zijn vervangen. Mochten deze verkeerregelinstanties na 1 januari 2024 nog aanwezig zijn en uitvallen, kunnen deze verkeerregelinstanties niet meer worden gerepareerd. Dit zorgt direct voor verkeersonveilige situaties op de wegen van Breda, wat ten alle tijden moet worden voorkomen. Het gevolg hiervan is dat een aantal verkeerregelinstanties eerder moeten worden gerenoveerd, maar omdat het niet toegestaan is dat de bestaande voorziening een negatieve stand vertoont, dient de dotering aan de voorziening verkeerregelinstanties voor de periode 2020-2026 te worden geherprogrammeerd. De totale onderhoudslasten blijft over de totale periode gelijk, maar in de jaren 2020 tot en met 2023 worden extra stortingen gedaan in de voorziening, die in de jaren 2024 tot en met 2026 worden gecompenseerd door de verlaging van de geplande stortingen. In 2023 was de reguliere dotatie € 1 miljoen.

Op de voorziening van de VRI is een tekort ontstaan van € 0,175 miljoen doordat de uitvoeringskosten de afgelopen jaren hoger zijn geworden door een hogere indexering. Die mag conform het raamcontract het indexeringspercentage van het CBS gebruiken. Dat lag de afgelopen jaren hoger dan het algemene indexeringspercentage dat de gemeente Breda hanteert (6% tot 8% in plaats van 2% tot 3%). Daarnaast is gebleken dat de aannemer door personele problemen niet alle kosten over 2022 had gefactureerd. Daardoor is een verkeerde prognose ontstaan van de beschikbare middelen voor 2023. Deze verkeerde prognose heeft ertoe geleid dat er extra kosten zijn gemaakt bij de renovatie van de verkeerslichten op de Oosterhoutseweg om het doseersysteem (tegengaan van doorgaand verkeer) goed te laten functioneren. Vanuit de exploitatie van het product Mobiliteit 2023 is dit tekort aangevuld. Het tekort is ten laste van de exploitatie genomen.

Onderhoudsvoorziening verharding achterstallig onderhoud

Bij de jaarrekening 2021 werd € 3,2 miljoen gedoteerd om de achterstalligheid in 2 jaar te kunnen oplossen. In 2023 hebben we € 2 miljoen aan werkzaamheden uitgevoerd in plaats van de begrote € 2,7 miljoen (na actualisatie € 2,4 miljoen). Na inspectie bleek dat er aanvullende achterstalligheid is. Daarom doteerden we nog eens € 5,8 miljoen aan deze voorziening.

Personeelsvoorzieningen

De personeelsvoorzieningen omvatten een voorziening voor nog te verwachten kosten voor voormalig personeel, een voorziening voor de zogenaamde APPA-voorziening (voorziening voor Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers), en vanaf 2022 een nieuwe voorziening voor spaarverlof. Het verloop van de personeelsvoorzieningen was in 2023 als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Stand 31-12-2022	Verminderingen	Aanwendingen	Toevoegingen	Stand 31-12-2023
Voorziening voormalig personeel	835	500	367	349	317
Voorziening Wet APPA	6.853		699	853	7.007
Voorziening spaarverlof	4.493		21		4.472
Totaal	12.181	500	1.087	1.202	11.796

Voorziening voormalig personeel

Deze voorziening is gevormd ten behoeve van de nog verwachte kosten voor voormalig personeel. Het gaat om voormalige medewerkers waarvan om diverse redenen voortijdig afscheid is genomen, maar waarvan nog kosten doorlopen. Om de diverse afdelingen niet meerjarig met deze kosten te belasten worden deze in het jaar van uitdiensttreding in een keer ten laste van de afdeling gebracht en later vanuit deze voorziening afgewikkeld. Indien een medewerker onvrijwillig wordt ontslagen (niet wegens strafontslag, ouderdomspensioen of arbeidsongeschiktheid) ontstaat er op basis van de werkloosheidswet recht op een uitkering zolang de onvrijwillige werkloosheid bestaat. Afhankelijk van de ontslaggrond kan deze wettelijke uitkering aanvullend en aansluitend worden verhoogd/verlengd op basis van onze eigen rechtspositieregeling. De hoogte en duur van de totale uitkeringslast is vooraf wel globaal in te schatten. Maar is uiteindelijk wel afhankelijk van de vraag of, en zo ja hoe snel de betreffende medewerker elders werk kan vinden. Daarnaast wordt de hoogte van de uitkering ook beïnvloed door de inflatie en de salarisontwikkelingen na het ontslag. Of, en zo ja hoeveel uitkeringen per jaar worden toegekend is vooraf niet in te schatten. Dit kan wel indien het ontslag wordt veroorzaakt door de uitvoering van een reorganisatieplan. Uit historisch verloop komt naar voren, dat het volume jaarlijks niet gelijkblijvend is. De Gemeente Breda kiest er derhalve voor om de ww-verplichtingen via een personeelsvoorziening te laten lopen.

Jaarlijks wordt een analyse gemaakt van de toekomstige verplichtingen. Tot en met eind 2028 is de voorziening voldoende voor het afwikkelen van de bestaande verplichtingen. Omdat de voorziening de komende jaren voldoende toereikend blijkt te zijn, is in 2023 € 0,5 miljoen van de voorziening vrijgevallen.

Voorziening Wet APPA

De voorziening bevat pensioenreserveringen en wachtgelden van voormalige politieke ambtsdragers (wethouders). De APPA-voorziening wordt jaarlijks aangepast op basis van de

extern opgestelde actuariële berekeningen van de pensioenverplichtingen aan (voormalige) politieke ambtsdragers. Naast de jaarlijkse onttrekking uit de voorziening van € 0,7 miljoen is in 2023 € 0,85 miljoen aan de voorziening gedoteerd. Conform de meest actuele berekeningen (eind 2023) bedraagt de pensioenverplichting € 6,5 miljoen en de wachtgeldverplichting € 0,5 miljoen, bij elkaar € 7,0 miljoen.

Voorziening spaarverlof

Als gevolg van een aanpassing van de CAO is vanaf 2022 het zogenaamde verlofsparen ingevoerd. Met deze nieuwe regeling kunnen medewerkers diverse soorten van verlof in één keer omzetten in spaarverlof. Voor het spaarverlof zoals dit vanaf 2022 van toepassing is, moet voor de verplichting een voorziening worden opgenomen omdat hier sprake is van een spaarsaldo dat in de tijd, naar verwachting, niet van gelijke omvang zal zijn wat betreft toevoegingen en opnamen van spaarverlof. Op basis van het inzicht en actuele data bij het opstellen van de jaarrekening is in 2023 de huidige voorziening voldoende en is er geen sprake van vrijval of dotatie.

Overige voorzieningen

De groep overige voorzieningen bestaat uit een voorzieningen voor riolering, afvalservice, archivering Juzt, en van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel. Het verloop van de overige voorzieningen was in 2023 als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Stand 31-12-2022	Verminderings	Aanwendingen	Toevoegingen	Stand 31-12-2023
Voorziening riolering	4.017	547		680	4.150
Voorziening afvalservice	803			35	838
Voorziening archivering Juzt	1.370		76		1.294
Voorziening verlies Juzt					
Voorziening van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel	687	152	19	26	542
Totaal	6.877	699	95	741	6.824

Voorziening riolering

De voorziening riolering is bedoeld voor de egalisatie van de tarieven voor rioolheffing en opvangen van financiële tegenvallers. De voorziening wordt betrokken in het Stedelijk Waterplan 2019-2023. Er worden dotaties of onttrekkingen begroot met als doel om aan het eind van de periode van het Stedelijk Waterplan 2019-2023 uit te komen op een stand van 0. Daarnaast wordt aan het eind van ieder jaar het resultaat riolering ten laste of ten gunste van de voorziening gebracht ter egalisatie.

Er was een vrijval uit de voorziening begroot van € 0,6 miljoen. Na een herberekening is er echter € 0,7 miljoen toegevoegd. Hierdoor ontstaat een positief netto resultaat van € 0,1 miljoen dat gedoteerd wordt aan de voorziening riolering.

Het resultaat is ontstaan door een hogere opbrengst uit het lozen van bronneringswater en door de doorvoerregeling. Het feit dat niet alle deelopdrachten voor het reinigen en inspecteren van het riool konden worden uitgevoerd, resulteerde in lagere uitgaven dan begroot. Er zijn minder kolken gereinigd en er was minder geld nodig voor het herstraten van sleuven. Ten slotte was er een te groot bedrag gereserveerd voor het opvangen van de kwijtscheldingen voor de rioolheffing, wat ook bijdraagt aan dit resultaat.

Voorziening afvalservice

De voorziening afvalservice is bedoeld voor de egalisatie van de tarieven van afvalservice en opvangen van financiële tegenvallers. De toevoeging in 2023 van € 0,3 miljoen betreft het resultaat op het product afvalservice in 2023.

Voorziening archivering Juzt

Bij de afwikkeling van de liquidatie van Juzt is afgesproken, dat de Gemeente Breda de bewaarderstaken voor de verplichtingen rondom het bewaren van de verschillende soorten dossiers (cliëntendossiers, personeelsdossiers, financiële dossiers en bestuursarchief) van Juzt voor de komende 20 jaar overneemt en uitvoert. Om dit uit te kunnen voeren heeft de gemeente Breda middelen van € 1,4 miljoen ontvangen.

Voorziening van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel

Deze voorziening is, ingevolge het BBV, bestemd voor van derden (niet zijnde andere overheidsinstellingen) verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden en die beschikbaar zijn voor het volgende begrotingsjaar. Onder deze voorziening zijn middelen toegevoegd voor van derden ontvangen afkoopsummen ten behoeve van parkeervoorzieningen, bijdrage project wind A16, bijdrage social return, en bijdrage afvalfonds Nedvang.

